

Մ ա շ փ ո յ ի Ն իր ճ ա գ ա ն գ

Քայասարանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (20-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Վերստնաւ ամսուան բացատրական
տօնացոյց Էջ 2-8, 12

Սեանդնդառագ
Ա. Թէոդորոս Ջօրավար
Կոստանդնուպոլսոյ Սիեպերական ծողովը
Ա. Կիրակի Քուն Քարեկենդան
Պէտնդեան՝
Քարեկենդան Առագաւորաց Պահիի
Նորահրաշ՝ Ա. Վարդանանց շարական
Ա. Սարգիս Ջօրավար
Ակովմանց
Ա. Ոսկեանց խահանները
Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օր
Ա. Սահակ Պարթեւ

Քայատրութիւն՝ Քայց. Առագ. Սուրբ
Եկեղեցւոյ Պատարագին Էջ 9-11
Կիրակնօրեան եւ Սեժ Պահիքը Էջ 11

Քուն Քարեկենդան Էջ 13-15

Պրն է եիշդ պատասխանը Էջ 16-19

Ամէն օր վարդանանց է Էջ 20

Վերստնաւ 2020 (Ի՛նչ տարի թիւ 6)

Վ...Վարդանանց

Իսաչխարի Բեդինակ՝ ծողովրդական վարպետ,
Ուրբէն Նալբանդյան
Քանպի Քայր Սեր վՍուրբ
Աւերարանն Գիտեմ՛ջ եւ
Մայր վՍուրբեւական Եկեղեցի
Կարօղիկէ:

Ամսուան Քամարը

«Մ՛վ կրնայ, ուրեմն, մեկ բաժնել քրիստոսի սէրէն. նեղութիւնը, անձկութիւնը, հալածանքը, սովը,
մերկութիւնը, վրանգը, կամ սուրը»: *Քոռնայեցիներուն 7.35*

Քաւար՝

Կրօն

Եկեղեցի

Լեւու

Մշակոյթ

փետրուար ամսուան բացարական փոնացոյց

Ծբթ. 1	Ս. Գրիգոր Աստուածաբան
Կիր. 2	Քարեկենդան Առաքաւորաց պահօթի
Ուր 7	Յիշատակ Յովնան մարգարէի
Ծբթ. 8	Սուրբ Սարգիս, որդւոյն Մարտիրոսի եւ 14 Զինուորներուն
Քշ. 10	Արբոցն Աստուածաց զօրավարացն
Գշ. 11	Արբոց Սուրբասանց վկայիցն
Եշ. 13	Արբոց Ոսկեանց Քահանայիցն
Ուր. 14	ՄԵԱՌՆՆՆՊԻՌՈՒՅ
Ծբթ. 15	Արբւոյն իսահակայ Պարթեւի Քայրապետին մերոյ
Գշ. 18	Արբոց Ղեւոնդեանց Քահանայիցն
Եշ. 20	Արբոց Վարդանանց Զօրավարացն մերոյ Քաւար երեսուն եւ վեց վկայիցն
Ծբթ. 22	Կոստանդնուպոլսոյ Սուրբ Ժողովի 150 Քայրապետներուն
Կիր. 23	Քուն Քարեկենդան
Քշ. 24	Ա. օր Մեծ Պահօթի
Ծբթ. 29	Սուրբ Թէոդորոս Զօրավար

Պահօթ՝ 3,4,5,6,7, 14, 19, 21,24,25,26,27,28,29

ՄԵԱՌՆՆՆՊԻՌՈՒՅ

Քայաստանեայց Եկեղեցոյ տէրունի փոներէն մէկն է: Ան յիշատակն է 40 օրուայ մանուկ Յիսուսի տաճար բերուելուն ու Աստուծոյ ընծայուելուն: Մեառնընդառագը անշարժ փօն մըն է, եւ ամէն տարի պայն կը փօնենք Սուրբ Ծնունդէն 40 օրեր ետք, փետրուար 14-ին: Մեառնընդառագի օրը, եկեղեցիէն ներս Ս. Պատարագ կը մատուցուի, Եկեղեցիին 4 անկիւնները կը կարդացուին առիթին Քամապատասխանող Քատուածներ: Կը յիշատակուին նաեւ Յերունի Աիմոնն ու Աննա մարգարէուհին, որոնք Յիսուսի տաճար ընծայման ներկայ գտնուեցան:

Գիտէիր թէ ...

Մեառնընդառագի մասին կարելի է կարդալ միայն Ղուկասի աւետարանին մէջ:

Ինչ կը փօնենք փետրուար 14-ին

Երբ մեր շուրճը St. Valentine կը փօնուի, մենք պէտք է յիշենք թէ Քայ Եկեղեցին այդ օրը Մեառնընդառագ կը փօնէ: Մեառնընդառագը, 40 օրուայ Յիսուս Մանուկին տաճար տարուելու եւ Աստուծոյ նուիրուելու օրն է: Նախորդող գիշերը, 13-ին, եկեղեցոյ մէջ արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, կրակ կը վառեն եկեղեցոյ բակին մէջ ու Քաւարացեալներ իրենց մոմերը վառելով տուն կը փանին:

Սուրբ Թէոդորոս Վորավարը Բանաֆրիստոնէական սուրբ է, որուն յիշատակութիւնը Բայ եկեղեցին կը տօնէ Մեծ պահֆի առագին շաբաթ օրը:

ըստ վարժագիրներու ծնունդով Ամասիա Ֆաղաֆի Սարու գիւղէն էր, ֆրիստոնէայ բարեպաշտ ծնողներու վաւակ:

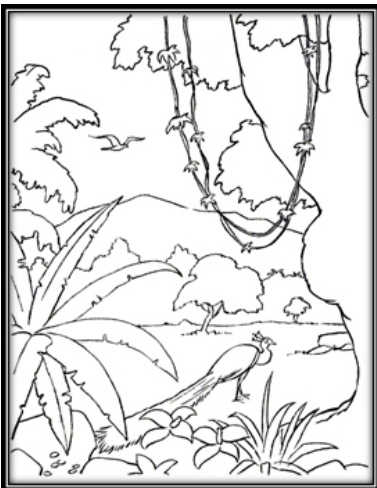
4-րդ դարու սկիւբէն Պիոկղեփիանոսի Բաւաճանֆներու ժամանակ, ապացուցելու Բամար կուոՆերու Բնարովի և կեղծ ըլլալը, գիշերով կրակի կը մարնէ Բեթանոսական Պէշա չաստուաճուհիի մեհեանը: Այս արարֆին Բամար բանտ կը նետուի և մեճագոյն չարչարանֆներէն յետոյ 306թ. կը նահատակուի՝ այրուելով կրակի վրայ:

Սուրբ Թէոդորոս Վորավարը յայտնի է նաեւ որպէս «վիշապասպան», որ Ֆազութեամբ ու Բաւարֆով յաղթած է Բսկայ վիշապի: Օտար եկեղեցիներուն մէջ յայտնի է նաև «Պիոն» անուամբ, որ յունարէն կը նշանակէ «նորեկ» վիճուոր:

Կիլիկեան Բայաստանի Բոոմկլայի գաւառի Խալֆեթի աւանին մէջ կը գտնուէր Ս. Թէոդորոս եկեղեցին որուն մասին յիշատակութիւն կայ 1464 թուականի ճեռագիր յիշատակարանի մը մէջ:

Կ. Պոլսոյ Միեւերական Ժողով (381թ.)

ընդհանրական եկեղեցւոյ առգւեպարմութեան փարբեր ժամանակաբարուաճներու ընթացֆին ծառայած են դաւանաբանական, վարդապետական, վարչակազմակերպչական խնդիրներ, որոնց պարասխանները փրուած են սրբագումար փիեւերական ժողովներու ընթացֆին: Այդպիսի ժողովներէն էր նաեւ, 381 թուականին Թեոդոսիոս կայսեր Բրամանով գումարուած Կ. Պոլսի Բ. փիեւերաժողովը: Արիոսական վէբերու որպէս արդիւնֆ յայտնուած էր նոր Բերեփիկոսութիւն՝ գլուխ եւ պաշտպան ունենալով Կ. Պոլսոյ Մակեդոն արֆեպիսկոպոսին, որ կը մերժէր Սուրբ Բոգիին աստուաճութիւնը: Աոյն խնդրով գումարուած վերոյիշեալ փիեւերաժողովը վերահաստատեց Նիկիոյ ժողովին ընդունուած դաւանութիւնը եւ պաշտպանեց Սուրբ Բոգիին աստուաճութեան վարդապետութիւնը՝ որդեգրելով «մի Աստուաճութիւն, երեֆ անճեր» բանաճելը: Ընդունելով սոյն փիեւերաժողովը՝ Բայ եկեղեցին կը նշէ ժողովին մասնակից 150 սուրբ Բայրապետներու յիշատակութեան օրը:

Ա. Կիրակի Քուն Քարեկենդան

ԵՊԵՄ

Աստուած ստեղծեց երկինֆն ու երկիրը, ան ստեղծեց ծառերն ու ծաղիկները եւ աշխարհի բոլոր կենդանիները, ան ստեղծեց նաեւ Ադամն ու Եւան որոնֆ ուրախ կ'ապրէին դրախտի մէջ:

ՊԵՐՈՆՊԵՆՔ

Յովսէփ կաթողիկոս, Սահակ եւ Թաթիկ եպիսկոպոսներ, Պելոնդ, Մուշէ, Արշէն, Սամուէլ խաճանաներ, քաղազ եւ Աբրահամ սարկաւազներ եւ այլ հոգեւորականներ Պելոնդեանօք անուան փակ կը խանչցուին:

Պելոնդեանց խաճանայից փոնը կը փոնուի վարդանանց փոնի նախորդող Երեմշաբթի օրը, որ նաեւ փոնն է բոլոր խաճանաներուն:

Պարսից Յավկերտ Բ. թագաւորը, վարդանանց պատերապմէն ետօք, Քայասփանի մէջ ապստամբական նոր խլրփումներ կանխարգիլելու համար, կարգ մը կասկածելի նախարարներուն հետ քրոգեւորականներն ալ արգելափակեց:

454-ի քուշանաց դէմ պատերապմի պարտութենէն ետօք, Յավկերտ թագաւորը արգելափակուածներէն

իրափանչիրը փարբեր ճելով սպաննեց: Պելոնդեանօք հայ եկեղեցականութեան պարծանօք ներշնչող սուրբերն են: Քայրենիօքի եւ հաւարօքի նկարմամբ նուիրումի գաղափարը Պելոնդեանօք փոնին իրենց անջնական օրինակով:

Քարեկենդան Առազաւորաց Պահօքի

Յարուկ է միայն Քայ Եկեղեցւոյ: Կը սկսի Մեծ Պահօքէն 3 շաբաթներ առազ: Կը պահանգուի խիստ պահեցողութիւն: Քին ժամանակ, այդ օրերուն թոյլարուած էր միայն աղ ու հաց ուտել, արգիլուած էր Ա. Պարարագ մարուցել: Առազաւորաց Պահօքի խորհուրդը հեթանոսական ապականութենէն մարդկային 5 զգայարաններու սրբումն է: Քին օրերուն սովորութիւն կար մկրտութենէն առազ 5 օր ծոմ պահել: Ա. Ղրիգոր Լուսաւորիչ նոյնպէս հրամայեց Արդար թագաւորին եւ միւսներուն մկրտութենէն առազ 5 օր ծոմ պահել, անոր շնորհիւ Արդարը եւ ուրիշներ փրկուեցան իրենց հիւանդութիւններէն: Այդ պատճառով ալ Առազաւորաց Պահօքը կը կոչուի նաեւ փրկութեան պահօք: Համաձայն Քայ Եկեղեցւոյ վարդապետներու, Առազաւորաց Պահօքը հաստատուած է Ա. Ղրիգոր Լուսաւորիչը, ի յիշատակ վերոյիշեալ ծոմապահութեան: Այս պահօքի Առազաւորաց կոչուելու վերաբերեալ կայ երկու մեկնութիւն. Ա. իբրեւ կարապետ Մեծ Պահօքի, Բ. իբրեւ Քայոց առազին պահօք: Առազաւորաց Պահօքը թիրիմացաբար անուանուած է նաեւ Ա. Սարգիսի պահօք, որովհետեւ Առազաւորաց Պահօքին յազորող շաբաթ օրը Քայ Եկեղեցին կը փոնէ Ա. Սարգիսի փոնը: Քայ մարենագիրներու վկայութեան համաձայն, Առազաւորաց Պահօքը հին ժամանակներուն գոյութիւն ունեցած է նաեւ յոյներու ու լարիներու մօտ:

Առազաւորաց Պահօքի 5-րդ օրը (Պարբաթ) կը յիշատակուի Ա. Յովնան մարգարէի խարովութիւնն ու Նինուէի ապաշխարութիւնը՝ ոչ իբրեւ Ա. Յովնան մարգարէի փոն, այլ իբրեւ մեծ ապաշխարութեան եւ ծոմապահութեան օրինակ:

Նորահրաշ՝ Ա. Վարդանանց շարական

Քայաստանեայց եկեղեցին այս փարի փետրուար 23-ին կը փոնէ Վարդանանց պատերազմի յիշատակը: Պատերազմի պատմականն ու իրողութիւնները բոլորին ծանօթ են: Պարսիկներու Յակերպ թագաւորին ուղղուած պատասխանանամակին հետեւեալ ելրափակումը ազրու եւ գեղեցիկ ոճով կ'ամփոփէ կայութիւնը:

«Այս հաւարփէն մեզ ոչ ո՛ր չի՛ կրնար խախտել, ոչ հրեշտակները եւ ոչ մարդիկ, ոչ սուրը եւ ոչ հուրը, ոչ զուրը եւ ոչ ալ ոեւէ այլ դառն հարուած...»:

Ազգայնակրօնական բնոյթ ունեցող այս փօնը Քայաստանեայց եկեղեցւոյ ամենէն շար ժողովրդականութիւն ունեցող փօներէն մէկն է, որուն հերոս-վօրավարները, իրենց յանձն առած վրձողութիւններուն եւ անխախտ հաւարփին ու յանդգնութեան շնորհիւ սուրբերու կարգին անցած են, եւ այլ սուրբերու նման, անոնց փառօր հիւսուած է շարականներու միզոցաւ:

Արբոցն Վարդանանցի շարականներէն ամենէն աւելի ծանօթն է «Նորահրաշ Պսակաւոր»ը: Ան Աբ. Ներսէս Ծնորհալիի

ստեղծագործութիւններէն մէկն է, որ Վարդանանց կանոնի «Օրհնութիւն»ն է: Այլ խօսօրով, Վարդանանցի փօնի առաւօրեան ժամերգութեան գլխաւոր, կեդրոնական շարականն է եւ առազին կարգին երգուողը: «Նորահրաշ Պսակաւոր» շարականը բաղկացած է փասը (10) փօներէ եւ ան ձայրակապն է «Ներսէսի Երգ»-ին: Այսինքն եթէ այս շարականի փասը փօներու առազին փողերէն իւրաքանչիւրին առազին գիրերը առնելով խօսօրով վերելենք, կը կարդանք «Ներսէսի Երգ» խօսօր: Ահաւասիկ 10 փօներու սկիզբները:

- Նորահրաշ պսակաւոր և վօրագլուխ առափինեաց,
- Երկնաւոր թագաւորին վինու յաղթեալ պատերազմին,
- Պենական լուսով լցեալ արիացեալն խազն Արտակ,
- Արբափայլ վգեստուփ պեմեալք ի յերկնաւոր հանդիսադրէն,
- Էական բարւոյն դիտմամբ ընդդէմ մեղացն վառեցաւ,
- Արացեալ վհաւարոյ վահան յուսոյն վրահիւք ձածկեալ,
- Ի հոտ անոյշ ողակիւբեալ մարուցանէր վինքն նուէր,
- Երկո՞ղմբք հարավարովք ընտրելագոյն նահաւարակօք,
- Պամկական խումբ հավարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից,
- Գոհութեամբ փառապրութիւն Երրորդութեանդ նուագեմք....:

Գիտէ՞իր թէ

Աւարայրի Խակափամարտը րեղի ունեցաւ 451 թուականի Մայիս 26-ին, Մղմուր գետի ափին:

Սակայն, Քայաստանեայց եկեղեցին Վարդանանցը կը յիշատակէ Քուն Քարեկենդանի նախորդող հինգշաբթի օրը:

Յիշատակութիւն՝ Սուրբ Սարգիս Զօրավարի

Վարդանանցէն 12 օրեր առաջ եղող Շաբաթ օրը, Քայ եկեղեցին նուիրած է Ս. Սարգիս Զօրավարի յիշատակին: Ս. Սարգիս, Նապադոլկիոյ Չամիրժ գաւառէն էր. խաղու առաջինի վինուորական մը, որ Վօրապետի աստիճանին հասաւ: Գամարջակութեամբ

կը խարուէր Աւետարանը եւ կը կործանէր բագինները: Երբ Յուլիանոս կայսրը, որ խրիստոնէութիւնը ուրացած էր, գահ բարձրացաւ, Սարգիս, իր Մարտիրոս որդիին հետ Քայաստան ապաստանեցաւ՝ Սիրան թագաւորի մօտ եւ ժամանակ մը հոն մնալէ ետք անցաւ Պարսկաստան, պարսից Շապուհ թագաւորին մօտ՝ ձառայելով վինուորական ասպարէսպիւն մէջ:

Մեծ եղաւ իր որդիին՝ Մարտիրոսին ապրեցութիւնը իր հսկողութեան ներքեւ գտնուող պարսիկ վօրժին վրայ. անոնց մէջէն խրիստոնէութեան դարձողներ եղան:

Այս պարագան հետզհետէ ուշագրաւ դառնալով, Սարգիս եւ իր վաւակը արժայական հրաւէր ստացան Վոհ մարուցանելու արժուոյնի մեհեանին մէջ: Սակայն, Սարգիս նոյնիսկ խաղութիւնը ունեցաւ անարգելու կուռճերը: Առ ի հետեւանք իրենց յանդուգն կեցուածքին՝ Վօրավարն ու իր որդին մահուան դատապարտուեցան:

Իր պարսիկ վինուորներէն փասնըչորս (14) անձեր որոնք մինչեւ վերջ հաւատարիմ մնացեր էին իրեն, առին Սարգիսի մարմինը եւ մախուր պզտստներ հագցուցին:

Բայց թագաւորին հրամանով իրենք եւս գլխաւորուեցան ու իրենց նահապակութիւնը եւս կը յիշատակուի Սուրբ Սարգիսի եւ անոր Մարտիրոս վաւակին յիշատակին հետ, ամէն փարի:

Գիտէիր թէ

Ս.Սարգիսի փօնը Քայաստանի մէջ ընդունուած է նշելու Տիայն եկեղեցական ծիսակատարութեամբ, այլեւ ժողովրդական սովորութիւններով:

Ս. Սարգիս Զօրավարը երիտասարդներու արագահաս բարեխօսն է եւ սիրոյ երազանքը իրականացնող սուրբը: Ըստ աւանդութեան, Ս. Սարգիս պէտք է հրեշտակներու ուղեկցութեամբ անցնի եւ փանիճին վրայ դրուած ալիւրին մէջ ձգէ իր սպիտակ ձիուն պայտին հետքը որպէս Վի պարի իրականանայ հաւատարեալի երազանքը:

Աղօթք Սուրբ Սարգիսին

Բարձրեալէն գերագոյն պատիւ ստացար Քրիստոսի խոյ բարեխօսելու համար եւ դարձար մեր խնդրանքները կատարող, աղօթքները լսող, ստանանները հաւածող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Մաւերով լեցուն մարդկային կեանքին Վօրեղ բժիշկ. արտասուքը սրբող, նեղութեան մէջ ինկածներու վիշտերը դիւրութեամբ մեղմացնող, գերիները աւափող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Պուն որ ամէն փեղ կը յիշուիս ու կը փառաբանուիս, որովհետեւ գեղեցիկ եւ բարի անուն ես, հաւատարեալներուն շուրթերուն համար խաղչրահամ պտուղ: Գիշեր ու ցերեկ յոյսով քեզ կը կանչենք, արագահաս Սուրբ Սարգիս, բարեխօս եղիր, Քրիստոսի խոյ, մեր անձերուն համար:

Ափովմանց հայազգի Վորավարները՝ Ափովմանցի Գնունին և Մանախիթր Ռշտունին իրենց գունդերով ծառայութեան մէջ էին Պարսից արժուներէի Յապկերտ կոպաշտի թագաւորի օրով:

Մոգապետերու հրահրումով, Յապկերտ կը սկսի հալածել խրիստոնէաները, Պարսկաստանի մէջ խրիստոնէութիւնը արմատախիլ ընելու համար: Ափովմանց քրիստոսադաւան Վորավարները հրովարտակ կը ստանան Յապկերտէն, որով վերջինս Վիրենց իրենց հանդերձ Վորագունդերով կը կանչէ արժուներէ՝ դաւանափոխ ընելու մտադրութեամբ:

Հայոց Վորավարները նախ կը հնազանդին, սակայն, խաղաղօրէակ ըլլալով թագաւորի նախապարտաստած որոգայթին, հայրենիք կը վերադառնան եւ կ'ապաստանին Անճեւացեաց գաւառին մէջ:

Մեղեկանալով հետապնդող պարսից մեծաշանակ բանակի մասին՝ Ափովմանցի ու երանելի Վիրենցները, գօտեպնդուած լեռնաբնակ խոնոտ սուրբի մարգարէութեամբ եւ Ափովմանցի գիշերային տեսիլքով, կ'որոշեն կամաւոր նահապետակուի: Պարսից Վորէր հասնելով հայոց Վորավարներուն, կը շրջապատեն Վիրենց եւ սուրով կը սպաննեն քրիստոսը խոստովանող և փառաբանող, սաղմոսերգութեամբ մարտիրոսութեան գացող սուրբերը: Իսկ Մանախիթր Ռշտունին իր ուղեկիցներով կը հասնի հայրենի Ռշտունիք և 449 թուականին կը նահապետակուի:

Սուրբ Ոսկեանց խառնաները ըստ ազգային ավանդութեան, հռոմի կայսեր կողմէ հայոց Սանատրուկ թագաւորի մօտ ուղարկուած 5 դեսպաններ էին, որոնք առաջին դարու կէսերուն գալով հայաստան, կը հանդիպին Թադէոս Առաքեալին եւ անոր խարոզներէն ազդուած, կը մկրտուին՝ դառնալով խրիստոնէայ: Անոնցմէ գլխաւորը՝ Խոռուսին (հայերէն՝ Ոսկի, այստեղէն ստացուած է Ոսկեանց) խառնայ կը ճեռնադրուի: Թադէոս առաքեալի նահապետակութենէն ետք, Ոսկեանց կը մեկուսանան հայոց Ծաղկոտն գաւառի Ծաղկաւէր կոչուած լեռներուն մէջ եւ շուրջ 40 տարի խոնոտ կեանք կը վարեն: Առաջնորդուելով աստուածային պարգաւով՝ անոնք կը ներկայանան հայոց արժուներէ՝ խրիստոնէութիւն խարովելու հայոց Արտաշէս թագաւորին ու Սաթենիկ թագուհիին:

Արժուներէին մէջէն, Ոսկեանցներուն կը հետեւին միայն Սաթենիկ թագուհիի ազգականները: Ալաններու երկրէն թագուհիին հետ հայաստան եկած շուրջ 18 պալարականներ, որոնք կը մկրտուին Եփրատ գետին մէջ եւ Ոսկեանցներուն հետ կը հեռանան դէպի լեռները:

Սաթենիկ թագուհիին ազգականները, որոնք կը հետեւին Ոսկեանցներուն, իրենց գլխաւորի՝ Սուրբիասի անունով յետագային կը կոչուին **Սուրբիասեանք**:

Ջրազողելով համուլէլ եւ ետ վերադարձնել նախկին պալարականները՝ հայոց արժայորդիները վրէժխնդիր կ'ըլլան անոնց խարովիչներուն՝ Ոսկեանցներուն, սրախողխող ընելով Վանոնք:

Ոսկեանցները հայ եկեղեցւոյ առաջին նահապետակներէն ու խոնոտներէն են: Անոնց յիշարակութիւնը, ըստ եկեղեցական օրացոյցի կը տօնուի կամ Առաջաւորաց Պահիճին յազորող հինգշաբթի օրը (ինչպէս այս տարի) կամ Սուրբիասեանց տօնի հետ միասին:

Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օր

Յովնան մարգարէն Աստուածաշունչի 12 փոփր մարգարէներէն է: Բին Կրակարանի մէջ Կեղ գրած «Յովնանի մարգարէութիւն»՝ 4 գլուխներէ բաղկացած գիրքին մէջ, գրուած է թէ ինչպէ՛ս Աստուծոյ պատգամով Յովնան մարգարէն կը մեկնի՝ Նինուէ՛ խարովելու խաղափի Բեթանոս բնակիչներուն: Ասկայն ան անմիզապէս չի Բեբելիր Սիրող պատգամին: Խուսափելով կատարել Աստուծոյ պատուիրանը Յովնան կը փորձէ փախչիլ Թարսիս կոչուած խաղափը: Ասկայն փախուստի խանապարհին ծովը կը փոթորկի, եւ նաւուն վրայ գրնուողները վիճակ կը ձգեն եւ վիճակը Յովնանին կ'ելլէ:

Յովնան կը բացարդէ թէ ինչ Եբրայեցի է, եւ թէ կը փախչի Աստուծոյ ներկայութենէն: Եւ Յովնանի փախափին վրայ, Վինչ ծովը կը ներեն եւ ծովը կը Բանդարտի: Աստուած կեբ ճուկի սը կը Բրահանգէ, որ Յովնանը կ'լլէ:

Սարսափահար Յովնան աղօթով ու Վղզումով կ'աղերսէ Սիրողը փրկութեան Բամար եւ Երեփ օր Երփ Աստուծոյ կամփով կ'աՎարի բանտարկութենէն Երբ ճուկը ցամափին վրայ Վինչ դուրս կու տայ: Այս անգամ անսալով Աստուծոյ պատուիրանին՝ Յովնան կը մեկնի Նինուէ: Ակսելով իր խարովը՝ ան կը մարգարէանայ խաղափի կործանման մասին: Պենկնդիր ըլլալով Յովնանի մարգարէութեան, սպասուածին Բակառակ, Նինուէի բնակիչները՝ մեծէն մինչեւ փոփր, նոյնիսկ թագաւորը պահփ կը պահեն եւ ապաշխարութեամբ ու աղօթով կը փրկեն իրենց Բայրենի խաղափը վերահաս կործանումէն: Յովնան մարգարէի այս օրինակը Բերագային Յիսուս ներկայացուց աստուածային նշան Բայցող փարիսեցիներուն:

Բայ Առափելական Եկեղեցին Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օրը մշտապէս կը նշէ ԱռաՎաւորաց պահփի աւարտին, որպէս խորհուրդ այն բանին, որ Էշմարիտ ապաշխարութեամբ կարելի է արծանանալ Աստուծոյ Բաճութեան ու ողորմածութեան:

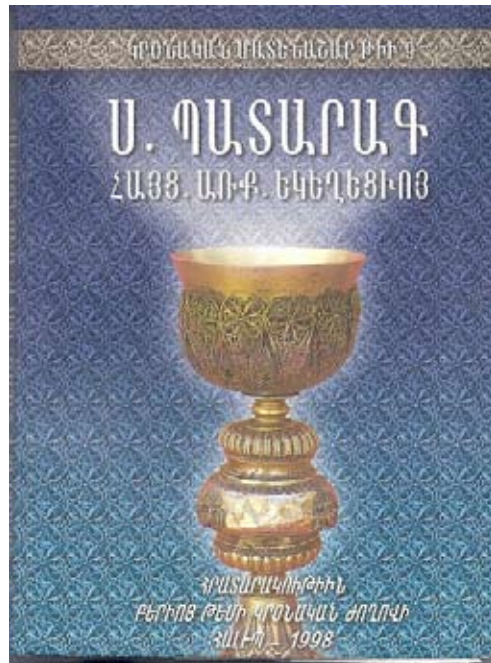
(անյայտ նկարիչ, ՁԸ դար)

Գիտէի՞ր թէ ԱռաՎաւորաց Պահփի առագին 4 օրերուն Ծաշու Աւելարան չի կարդացուիր եւ 5-րդ օրը կը կարդացուի Յովնան մարգարէի գիրքը:

(Ասկայն գիտեն թէ ինչն՞ այս տարի տարբեր է):

Բացատրութիւն՝ Հայց. Առք. Եկեղեցւոյ Սուրբ Պատարագին «շար. 4»

Կը շարունակենք ներկայացնել Բերիոյ թեմի տարիներու Բարեջան Առաջնորդ, եւ մեր Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ այժմու Հոգեւոր Տեսուչ Գերշ. Տ. Սուրեն Ս. Արք. Գաթարոյեանի «Բացատրութիւն Ս. Պատարագ»ի բաժինը 1998ի Հալէպի մէջ հրատարակուած Ս. Պատարագ Հայց. Առք. Եկեղեցւոյ գրքոյկէն:

Ս. Պատարագի արարողութեան 4 մասերը.

Ինչպէս անցեալ անգամ նշեցինք, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի արարողութիւնը 4 մասերէ կը բաղկանայ.

1. Պատրաստութիւն
2. Ճաշու Պաշտօն
3. Բուն Պատարագ
4. Արձակում

Անցեալ թիւով ներկայացուցինք «Ճաշու Պաշտօն»ը, իսկ այս թիւով պիտի ներկայացնենք «Բուն Պատարագ»ը:

3. ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳ կամ ՀԱԻԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Սարկաւազը խորանէն բարձրաձայն կը յայտարարէ.

«Ո՛՛ջ մէկ երախայ (չմկրտուած), ո՛՛ջ մէկ թերահաւատ, ո՛՛ջ մէկ ապաշխարութեան մէջ գտնուող եւ ոչ մէկ հոգիով ինքզինք մեղաւոր զգացող թող մօտենայ աստուածային խորհուրդին: Հաւատացեալները պատրաստ են ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳին:

Խորախորհուրդ պահին է, որ կը սկսի, դպիրներ երկիրաւորութեամբ կ'ոգեկոչեն փրկագործ խորհուրդին ծաղկումը, կը բացայայտեն, թէ ինչպիսի վեհ եւ նուիրական խորհուրդ մըն է, որ պիտի սկսի, եւ որ պիտի սրբագործէ եկեղեցի դարձած ողջ հաւատացեալներուն համախմբումը, եւ կ'երգեն անոնք, «Մարմին Տէրունական.....»:

Ողջոյն տուողը կ'ըսէ.

- «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ»:

Երախայ = չմկրտուած

Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ.

- «Օրհնեալ է յայտնութիւնը Քրիստոսի»:

«Տերունական մարմինը փրկչական արինը մեր դիմացն է: Երկնային աներեւոյթ զօրութիւններ կ'երգեն եւ անդադրում բառերով կ'ըսեն՝ սուրբ, սուրբ, սուրբ Տէր զօրութիւններու»:

Աւագ սարկաւազը բուրվառակիրի ընկերակցութեամբ երկիւղածութեամբ կը մօտենայ խորհրդարանին՝ կատարելու համար վերաբերումը. բայց նախ դպիրներուն ուղղելով իր խօսքը՝ կ'ըսէ.

«Ո՛վ դպիրներ, սաղմոս ըսէք եւ քաղցրաձայն հոգեւոր երգեր երգեցէք, մեր Տիրոջ՝ Աստուծոյ.»:

Եւ դպիրները կը սկսին երգել յաւուր պատշաճի «ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ»ը:

ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ

Աւագ սարկաւազը խնկարկելէ ետք, հանդիսատրութեամբ կ'աննէ Ս. Սկիհը եւ խորանին ետեւէն դառնալով կը բերէ ու կը յանձնէ զայն Պատարագիչ քահանային ըսելով.

«Ո՛վ իշխաններ, բացէ՛ք ձեր դռները, թող բացուին յաւիտենականութեան դռները, որպէսզի ներս մտնէ մեծափառ թագաւորը»:

Քրիստոս որպէս երկնային թագաւոր եւ յաւիտենական Քահանայ կու գայ փառաւորապէս բազմելու Ս. Սեղանին վրայ: Կու գայ վերստին իր ուխտը կնքելու, երկինք եւ երկիր կամրջելու, կու գայ դարձեալ եւ միշտ պատարագուելու եւ մարդոց մեղքերու փրկութեան համար տալու իր Մարմինն ու Արինը:

Ս. Պատարագի ընծաները՝ ՆՇԽԱՐՆ ու ԳԻՆԻՆ Ս. Սեղանին վրայ են. պատարագիչ քահանան, որպէս մաքրութեան նշան, դարձեալ ձեռքերը կը լուայ, որովհետեւ իր մատները պիտի հպին Փրկչական Մարմնոյն եւ Արեան:

Ժողովուրդը եւս իր հոգին պէտք է ցօղուէ, որպէսզի պայծառ մտքով եւ հաւատքով, մաքուր սրտով, սրբութեամբ եւ երկիւղով ընկալէ խորհուրդը, սարկաւազը խորանէն հետեւեալ դաստիարակիչ թելադրութիւնները ժողովուրդին կ'ուղղէ.

«Հաւատքով, սրբութեամբ եւ ահով կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ: Կանգնինք առանց տարակուսանքի եւ գայթակղութեան, առանց նենգութեան եւ խորամանկութեան, առանց հիասթափութեան եւ խաբէութեան, առանց երկմտութեան եւ թերահաւատութեան, այլ ուղիղ վարմունքով, պայծառ մտքով, անխարդախ սրտով, կատարեալ հաւատքով, սիրով լեցուած, ամէն տեսակի բարեգործութիւններով ճիսացած, աղօթքի կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ, որպէսզի մեր Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան եւ երկրորդ գալստեան օրը արժանանանք անոր ողորմութեան շնորհներուն»:

Աստուածային սիրոյ ճառագայթումին ներքեւ՝ հաւատացեալները կ'ըմբռնուին

Սուրբ Պատարագի ընթացքին, ուր պատուէր կայ ծնրադրելու, պատշաճ է ծնրադրել, սակայն եթէ որեւէ ֆիզիքական պատճառ կայ չծնրադրելու, յարմար է ոտքի կանգնիլ՝ յարգալից եւ գլուխը խոնարհած:

Աստուածորդուն լոյս ներկայութիւնը. Քրիստոս է՝ որ կը յայտնուի. սուրբ սեղանէն Քրիստոսի Մէհր տակաւ կը տարածուի եկեղեցւոյ մէջ եւ կը համակէ ողջ հաւատացեալ ժողովուրդը:

«Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան...»

«Զիրար ողջունեցէք սուրբ համբոյրով, եւ անոնք որոնք պատրաստ չեն հաղորդուելու Աստուածային խորհուրդով, թող դուրս ելլեն եկեղեցիէն եւ գաւիթին մէջ աղօթեն»:

Մարկաւագր, Պատարագիչ քահանային ողջոյնը ստանալով, վար կ'իջնէ եւ զայն կը փոխանցէ Աւագերեցին, ըսելով.

«Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ», այսինքն՝ Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ: Իսկ ստացող եկեղեցականը կը պատասխանէ.

«Օրհնեալ է յայտնութիւնն Քրիստոսի»: Այսինքն՝ Օրհնեալ թող ըլլայ Քրիստոսի յայտնութիւնը:

Այսպէս ամէն մէկ հաւատացեալ, որ կը ստանայ ողջոյնը, պարտի զայն փոխանցել կողքին կեցող հաւատացեալին, միշտ կրկնելով ողջոյնի ստացման եւ փոխանակման վկայախօսութիւնը:

«Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ, նոյն ինքն Աստուած եկեղեցւոյ մէջ բազմեցաւ:

Ինտաղութեան ձայնը հնչեց եւ Աստուծոյ ողջոյնը տարածեց:

Եկեղեցին մէկ անձ եղաւ, համբոյրը որպէս միութեան խորհրդանիշ դարձաւ:

Թշնամութիւնը հեռացաւ, ընդհանուրին վրայ սէրը սփռուեցաւ:

Արդ, ո՛վ պաշտօնեաներ, ձեր ձայները բարձրացնելով՝ միաբերան օրհներգեցէք միասնական Աստուածութիւնը, որուն սերովբէներն են որ կը սրբաբանեն»:

Կիրակնօրեան եւ Մեծ Պահքը

փետրուար 26-ին Կիրակնօրեայ Պարոյր կը փօնէ վարդանանժ եւ Բուն բարեկենդան, եւ աշակերտները կը ծպտուին Բայկական փարպաներով:

Այս փարուան Մեծ Պահքի մեր առազարկած աշակերտական ծոմապահութիւնը Բերեւեալն է:

•փետրուար 24-29	Chips
Մարտ 1-7	Քեռապետիլ, Բամակարգիչ, պաստառով այլ խաղեր
Մարտ 8-14	Մուրմ (Շոֆոլա)
Մարտ 15-21	Կապային խմիչճներ
Մարտ 22-28	Շաֆար
Մարտ 29- Ապրիլ 4	Ծամոն
Ապրիլ 5-11	Քաւկիթ

Այս փարուան պահքի ընթացքին սորվելիքները Բերեւեալներն են.

ՄԱՆԱԿԱՊԱՐԱՄԵՉ եւ ՆԱԽԱԿՊԹԱՊԱՆ Ա. Բ. սորվիլ խաչակնժել, Մոյրունական Աղօթքը եւ «Քաւարով խոստովանիմ»էն 3 Բամարներ:

ՆԱԽԱԿՊԹԱՊԱՆ Գ. Պ. Ե. եւ Զ. Գոյ սորվիլ «Քաւարով խոստովանիմ»ի առաջին 18 Բամարները:

ԵՊԱՊՊՊԱԿԱՆ Գոյ սորվիլ Ա. Կորնթացիս 13-րդ գլուխը, Նոր Կրակարանի Գիրքերու շարքը, եւ «Քաւարով խոստովանիմ»ը:

Այս Մեծ Պահքի ընթացքին յիշենք նաեւ կարօտեալները եւ մեր ունեցածէն անոնց ալ բաժին հանենք:

Սուրբ Սահակ Պարթև (29.9.348 - 7.9.439)

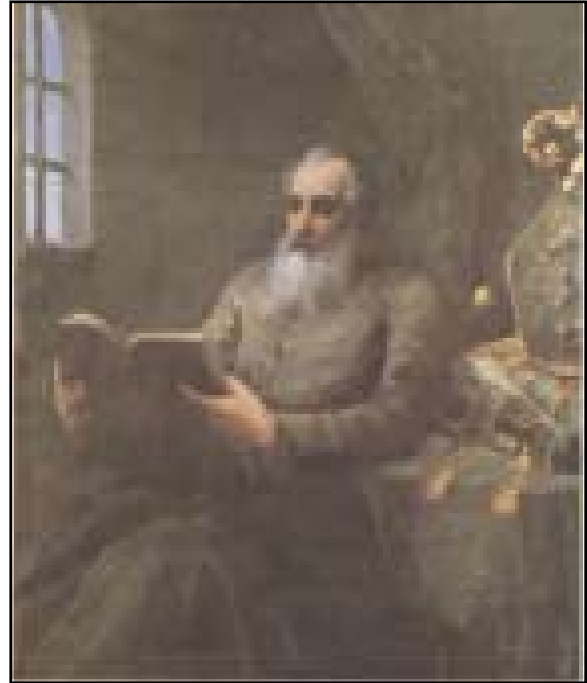
387 թվին, 39 փարեկան հասակին հայոց կաթողիկոս Ջեռնադրուած այս հոգեւորականին անունը մեր բոլորին ծանօթ է իբր հայ գիրերու գիւրէն երփ, հայերէն լեզուի եւ Աստուածաշունչի պատուիրաններու փարածման աշխատանքին մէջ առաջնահերթ դեր խաղացած անձնաւորութիւն: Սուրբ Սահակ Պարթևի կաթողիկոսութեան օրերուն (387 - 439) էր որ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցական դարձաւ եւ լծուեցաւ հայ գիրերու սփռման աշխատանքին: Ս. Սահակ Պարթև, հայ գիրերու գիւրէն երփ, փարիներ շարունակ վբաղած է հայրենիքի հոգեւոր կեանքի բարեկարգութեան վերաբերող հարցերով ու հիմնականապէս հայ դպրութեան ամենուրեք փարածումով:

Ս. Սահակ Պարթև ծնած է 348թ. Կեսարիոյ մէջ եւ ըլլալով Ս. Ներսէս Մեծի որդին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի փոքրմէն է: Անոր միակ դուստրը՝ Սահականոյշ, քազն վարդան Մամիկոնեանի մայրն է:

Նախնական ուսումը իր ծննդավայրին մէջ սփանալէ երփ, ան մեկնած է Բիւզանդիոն (Կ.Պոլիս) որ այդ ժամանակաշրջանին բարձրագոյն ուսման կեդրոններէն մէկն էր: Թոն, Սահակ պարթև փրապետած է կրօնական, եկեղեցական եւ այլ գիրութիւններու, ինչպէս նաեւ բավարի օտար լեզուներու, որոնցմէ՝ յունարէնի եւ պարսկերէնի:

Ս. Սահակ Պարթև կարգաւորած է հայաստանեայց եկեղեցւոյ փոնացոյցը, գրած է բավարի հոգեւոր կանոններ (շարականներու շարքեր), եղանակաւորած է շարականներ, պատարագամատոյց եւ ծիսական աղօթքներ: Ս. Սահակ Պարթև եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց իրենց աշակերտներուն հետ ծաւալած են թարգմանչական աշխատանքներ, որոնցմէ առաջինը հանդիսացած է Աստուածաշունչը: Այսպիսով Ս. Սահակ Պարթև նկատուած է մեր Ռսկեդարու կերպիչներէն մէկը:

հայ եկեղեցին Ս. Սահակ Պարթևի յիշատակը կը փոնէ փարին 2 անգամ: Յիշատակի առաջին օրը Սուրբ Սարգիսի յազորդող Շաբաթ օրն է, իսկ երկրորդը հոգեգալստեան յազորդող 4-րդ Կիրակի օրուան յազորդող հինգշաբթի օրը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հետ:

**Շարական՝
Ս. Սահակ Պարթև
հայրապետին**

Դուն սուրբ հայրապետներուն արմատներէն մեկի գաւազան բխեցուցիր սուրբ Սահակ հայրապետը խու հօտդ հովուելու ո՛վ քրիստոս:

Դուն հայերուս անգիրութեան խաւարը զնգեցիր՝ ասով իմաստութեան լոյսը ծագեցնելով Թորգոմի որդիներուն:

Դուն խու յառազիկայ խորհուրդը փեսիլեով յայտնեցիր սուրբին, անոր յիշատակին՝ ընդունէ փոնողներուս աղաչանքը:

Բուն Բարեկենդան

Սովորաբար Բարեկենդան կը կոչուի շաբաթապահքերու եւ Մեծ պահքի նախընթաց օրը: Բարեկենդանին կը թոյլատրուի, չափաւոր վայելքներ, խրախճանքներ, խաղեր եւ ուտեստեղէններ՝ հետեւելով Եղիա մարգարէին ուղղուած հրեշտակի խօսքին. «Ելի՛ր, կէ՛ր, որովհետեւ քու երթալու ճամբադ երկար է» (Գ. Թագ. 19:7):

Բարեկենդան բառացիօրէն կը նշանակէ կենդանութիւն, բարի կեանք: Մեծ պահքի բարեկենդանը կը կոչուի Բուն Բարեկենդան, որովհետեւ կը նախորդէ ամենաերկար պահքը: Բարեկենդանը մարդու այն երջանկութեան յիշատակն է, որ դրախտին մէջ կը վայելէին Ադամն ու Եւան: Ան նաեւ դրախտային կեանքի օրինակն է, ուր մարդուն արտօնուած էր ճաշակել բոլոր պտուղները, բացառութեամբ բարիի եւ չարի՝ գիտութեան ծառի պտուղէն, որ պահքի խորհրդանիշն է: Բարեկենդանն առաքինութիւններու արտայայտութիւնն է: Այդ օրը մարդիկ սուգէն կ'անցնին ուրախութեան, չարչարանքէն՝ խաղաղութեան: Այս ընկալմամբ է, որ իւրաքանչիւր քրիստոնէայ հոգիի խոնարհումով, ապաշխարութեամբ, պահքով եւ ողորմութեան յոյսով կը սկսի Մեծ պահքի 40-օրուայ ճանապարհը: Այդ կը տեսէ 48 օր՝ Բուն Բարեկենդանէն մինչեւ Ս. Յարութեան՝ Չատիկի տօնը:

Պահքի շրջանին կրնանք ուտել միայն բուսական ծագում ունեցող սննդամթերք: Պահքի ընթացքին հաւատացեալները կը հրաժարին ոչ միայն որոշակի կերակուրներէ, այլեւ մոլի սովորութիւններէն, շատախօսութիւնէ, ստախօսութիւնէ, եւ այլ մեղքերէ: Կերակուրէն հրաժարիլը առանց մեղքէն ետ կենալու անօգուտ է: «Լերան քարոզին» մէջ Քրիստոս պահքի մասին կ'ըսէ.

«Երբ ծով կը պահէք, տրտումներես մի՛ ըլլաք կեղծաւորներուն նման, որոնք իրենց երեսը կը կախեն, որպէսզի մարդոցցոյց տան թէ ծով կը պահեն: Վստահ եղէք, միայն աստիկա՛ է անոնց վարձատրութիւնը: Ընդհակառակը, երբ դուն ծով կը պահես, օժէ, գլուխդ եւ լուս՛ երեսդ, որպէսզի մարդիկ չտեսնեն թէ ծով կը պահես՝ այլ միայն Հայրը, որ անտեսանելի է. եւ Հայրդ, որ կը տեսնէ կատարածդ, քեզ պիտի վարձատրէ յայտնապէս:» (Մատթ. 6:16-18):

Մեր Տէրը կը սորվեցնէ, թէ ինչ հոգիով պէտք է այդ կատարել: Ինչպէս հիւանդութիւնը կ'ազդէ մարմնի վրայ, այնպէս էլ մեղքը կ'ազդէ հոգիին վրայ: Պահեցողութիւնը չէ, որ մեղքը կը քաւէ, այլ Աստուած է քաւիչը: Սակայն պահեցողութիւնը կարելոր է քաւչարար այս սրբագործութեան մէջ: Զոջումը, աղօթքը, ապաշխարանքը հիմնական պայմաններն են Աստուծոյ բուժիչ եւ քաւիչ զօրութիւնը ստանալու համար: Մեծ Պահքի 40 օրերը կը խորհրդանշեն անապատին մէջ Քրիստոսի քառասնօրեայ աղօթքի եւ ծոմապահութեան շրջանը: Իր մկրտութենէն ետք Յիսուս

«Սուրբ հոգիին կողմէ՛ առաջնորդուած՝ գնաց անապատ, ուր քառասուն օր փորձուեցաւ Մատանայէն: Այդ օրերուն ո՛չ կերաւ եւ ո՛չ խմեց» (Ղուկ. 4:1-3):

Յիսուս Ինքզինք ծոմապահութեան ենթարկեց մարդկային ցեղի փրկութեան համար, մարդկութեան փոխարէն Ինք ապաշխարեց, որպէսզի բոլոր պահեցողութիւն ընողներուն ապաշխարանքը իմաստ եւ իրականութիւն ստանան Իր ծոմապահութեան շնորհիւ: Քառասնօրեայ պահքին կը յաջորդէ յաւելեալ մէկ շաբթուայ շրջան՝ Աւագ շաբաթը: Այդ է պատճառը, որ քառասնօրեայ կոչուող պահքը 48 օրեր կը տեսէ: Մեծ Պահքն ունի եօթը Կիրակիներ որոնք ունին իրենց յիշարժան օրերը՝ Բուն բարեկենդան, Արտաքսման,

Անառակի, Տնտեսի, Դատաւորի, Գալստեան եւ Ծաղկազարդ: Ժողովրդական սովորութեան համաձայն՝ Մեծ Պահքի կէտը՝ Միջինքի օրը, բաղաբաժնի հացի կարկանդակ կը պատրաստեն, որու մէջ մետաղադրամ կը դնեն: Սովորութեան համաձայն՝ բաժին հասնող մետաղադրամը յաջողութիւն կը բերէ: Մեծ Պահքի շրջանին, հին ժամանակուայ կանոններով, արգիլուած եղած են պսակադրութիւնները եւ մատաղը:

Եկեղեցական տօնացոյցի համաձայն տարին կը բաժնուի տօնական եւ պահքի օրերու: Պահքի 158 օրերու մեծ մասը կարճատեւ պահքեր են՝ օրապահքեր (Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը՝ ի յիշատակ Յիսուս Քրիստոսի մատնութեան եւ չարչարանքներուն) եւ շաբաթապահքեր, իսկ առաւել ժողովրդականութիւն վայելող եւ ամենաերկարատեւ պահքը Մեծ կամ Քառասնորդական պահքն է: Ի՞նչ է պահքը: Առաջին իմաստով այն կամաւոր ինքնազրկումն ու զսպուածութիւնն է սնունդի նկատմամբ: Եկեղեցական աւանդութեան համաձայն՝ երեք տեսակի պահքեր գոյութիւն ունին.

Առաջինը սովորական պահքն է՝ կենդանական ծագում ունեցող սնունդէն (բացառութեամբ մեղրի) եւ ոգելից խմիչքներէ հրաժարումը:

Երկրորդը սրբապահքն է՝ հրաժարումը նաեւ բուսական ծագման, ճոխ ու համադամ ուտելիքէն՝ նոյնիսկ մինչեւ միայն աղուհացով սնուիլը (Մեծ պահքի շրջանը կը կոչուի նաեւ Աղուհացի շրջան):

Երրորդը ծոփն է՝ միաժամանակ ընդհանրապէս հրաժարումը սնունդէն եւ նոյնիսկ ջուրէն:

Անշուշտ, կարելի է նկատի առնել պահքի օգտակարութիւնը նաեւ բժշկական տեսանկիւնէն, յատկապէս Մեծի պահոց շրջանին, որովհետեւ, զարնանամուտը առանց ճարպային, կենդանական սնունդի անցնելը դրական ազդեցութիւն կ'ունենայ ֆիզիքականին վրայ: Սակայն սխալ է այն մտայնութիւնը, թէ պահքը սոսկ Diet է՝ նիհարնալու կամ որոշակի հիւանդութիւններէ ձերբազատուելու համար: Պահքը չի սահմանափակուիր միայն կենդանական սնունդէն հրաժարումով. ան առաջին հերթին հոգեկան ու բարոյական ամէն տեսակի ախտերէն ու մոլութիւններէն, մեղանչական մտքերէն, խօսքերէն ու գործերէն մաքրուիլն է, զոջմամբ ու ապաշխարութեամբ Աստուածահաճոյ եւ առաքինի կեանքին դառնալը: Պահոց շրջանին կարելոր է հոգեւոր շնորհներու ու յատկապէս եղբայրասիրութեան մէջ զօրանալը, քանի որ, ինչպէս Եզնիկ Կողբացին կ'ըսէ.

«Մէկը կարող է կենդանիի միս չուտել, բայց անընդհատ իր եղբոր միսը ծամել»:

Այս պարագային կարելոր է նաեւ մէկ այլ ծայրահեղութիւնէն զգուշանալը. պահք պահելը պէտք չէ պատճառ դառնայ պահեցողութեան մէջ տկարացող մեր եղբայրակիցը դատելու.

«Ամէն ինչ ուտողը թող չարհամարիէ չուտողը, իսկ չուտողը թող չքննադատէ ուտողը, որովհետեւ Աստուած զայն ընդունէր է» (Հռով. 14:3):

Պահքի կարելորութիւնը առաւել հարազատօրէն ըմբռնելու համար պէտք է ընդգծենք այն հանգամանքը, որ ան օրինադրուած է դեռեւս դրախտին մէջ, ըլլալով Աստուծոյ կողմէ մարդուն տրուած առաջին պատուիրանը.

Եւ Տէր Աստուած պատուիրեց մարդուն՝ ըսելով. «Պարտէզին բոլոր ծառերէն համարձակ կեր. բայց բարիի ու չարի գիտութեան ծառէն մի՛ ուտեր. քանզի այն օրը որ անկէ ուտես, անշուշտ պիտի մեռնիս» (Օճնդ.2:16-17):

Ի տարբերութիւն այլ եկեղեցիներու, որոնք պարզապէս կը թուակարգեն Մեծ պահքի 7 Կիրակիները, Հայաստանեայց Եկեղեցին սուրբ գրային հիմք ունեցող իրահատուկ անուններով ու խորհուրդներով օժտած է այս Կիրակիները որոնք կը կազմեն խորհրդանշական շղթայ մը արտացոլացնող մարդու դրախտային կեանքի, պատուիրանազանցութեան ու անկման, Աստուածորոնումի եւ Աստուածային նախախնամութեամբ փրկագործութեան ողջ ընթացքը:

Պահքերու (բացառութեամբ օրապահքերու) նախորդ օրերը կը կոչուին «բարեկենդան», իսկ Մեծ Պահքին կը նախորդէ Բուն Բարեկենդանը:

Բարի կենդանութիւն, այսինքն՝ բարի, անհոգ եւ երջանիկ կեանք. այս իմաստն է ամփոփուած «բարեկենդան» անուան մէջ, որ առաւելագոյնս արտայայտուած կը տեսնենք Բուն Բարեկենդանի խորհուրդին մէջ, որ Մեծ Պահքի առաջին Կիրակին է եւ կը պատկերացնէ մարդու դրախտային երանաւետ կեանքը: Այս խորհուրդը կ'երեւի նաեւ սնունդի օգտագործման մէջ, որովհետեւ Բուն Բարեկենդանը կենդանական եւ ճոխ ուտելիք գործածելու վերջին օրն է:

Մեծ պահքի երկրորդ Կիրակին կը կոչուի Արտաքսման եւ կը խորհրդանշէ մարդու՝ դրախտէն արտաքսուիլը եւ Աստուծոյ տեսութենէն զրկուիլը: Ահաւասիկ, այս կը խորհրդանշէ բոլոր Մեծ Պահքի շրջանին եկեղեցիներու վարագոյրներու փակ ժամալը եւ Ս. Հաղորդութիւնէն հաւատացեալներու անմասն ժամալը:

Երրորդ Կիրակին կը կոչուի Անառակի եւ կը մատնանշէ առ Աստուած դառնալու եւ կորուսեալ դրախտը գտնելու կարեւորագոյն նախապայմանը՝ ապաշխարանքը:

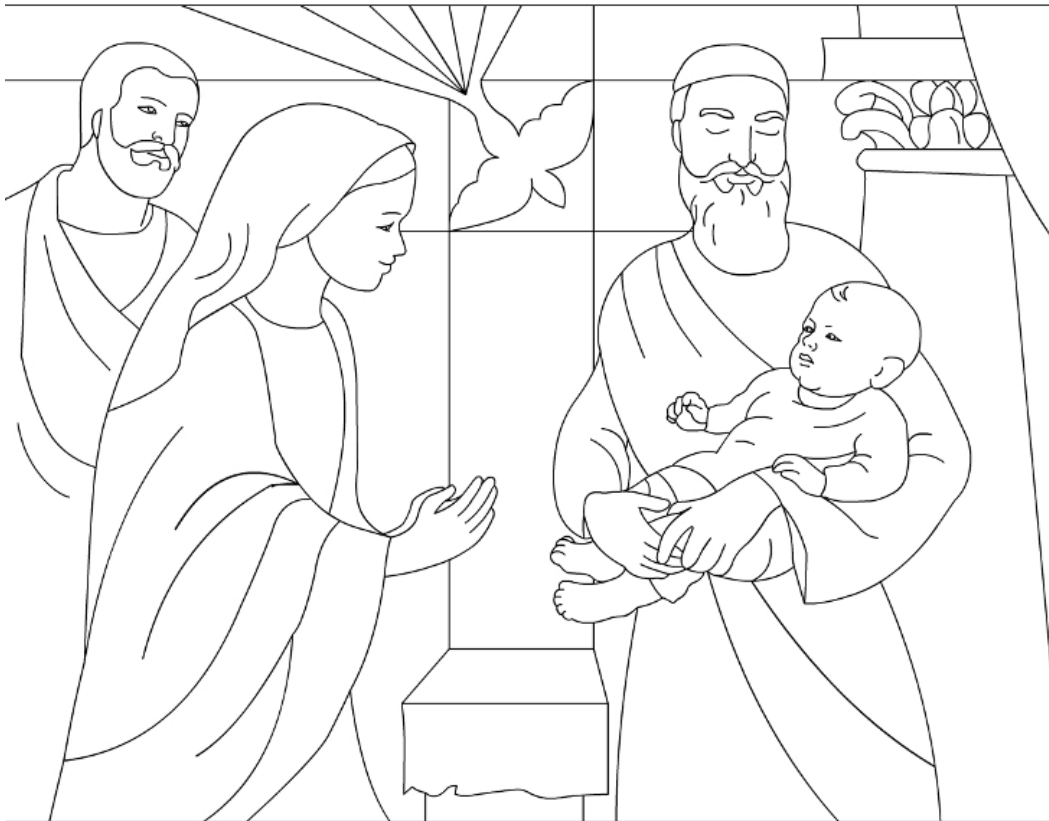
Չորրորդ՝ Տնտեսի Կիրակին, կ'ուսուցանէ նիւթական հարստութեան տնօրինման կերպի դերը յաւիտենական փրկութեան կամ կորստեան մէջ:

Հինգերորդ՝ Դատաւորի Կիրակին, կը պատգամէ յարատեւ աղօթքի անփոխարինելի նշանակութիւնը փրկութեան համար:

Վեցերորդ՝ Գալստեան Կիրակին, որ այնպէս ինչպէս կ'ամփոփէ Քրիստոսի Ա. Գալստեան խորհուրդը, այնպէս ալ Երկրորդ Գալստեան խոստումը:

Մեծ Պահքին անմիջապէս յաջորդող շաբաթը կը կոչուի Աւագ Շաբաթ եւ կ'ընդգրկէ Փրկչին երկրային կեանքի վերջին կարեւորագոյն իրողութիւնները՝ յաղթական մուտքը Երուսաղէմ (Օաղկազարդ), Վերջին Ընթրիքը, Մատնութիւնը, Չարչարանքները, Խաչելութիւնը, Մահը, Թաղումը եւ ի վերջոյ հրաշափառ Յարութիւնը՝ Ս. Զատիկը:

Պրն է եիշդ պապասխանը Մանկապարտէպի անկիւն

Յիսուսի փառար ընծայումը
«Սեանընդառագ փետրուար 14»

Ամբողջացուր ըստ Պուկաս 2.22-32-ի

Միրող, նուիրուի, աղանիի, փարակ, Սիմոն, Սուրբ Քոզիմ, Օժեալը, Յիսուսը, գոհաբանեց

Յովսէփն ու Մարիամը մանուկը Երուսաղէմ փարին ----- ընծայելու Քամար, որովհետեւ Միրող Օրէնքին մէջ գրուած է. «Միրող պէտք է ----- ամէն արու վաւակ, որ մօր առագին վաւակն է». ինչպէս նաեւ Միրող Օրէնքին Քամաճայն վո՞ր մափուցանելու վոյգ մը ----- կամ ----- երկու ճագ:

Այդ ժամանակ Երուսաղէմի մէջ ----- անունով մարդ մը կ'ապրէր: Սիմոն արդար եւ ասարուածավախ մարդ մըն էր, ----- իրեն հետ էր եւ վստահեցուցած էր վինգ՝ թէ Միրող ----- չբեսած պիտի չմեռնէր: Արդ, Սուրբ Քոզիմն առագնորդուած՝ անիկա փառար գնաց: Երբ ծնողէր մանուկ ----- փառար բերին, որպէսպի կափարեն այն ինչ որ Օրէնքը կը պահանգէր մանուկին Քամար, Սիմոն իր գիրկը առաւ փոփրիկը եւ ----- վկասարուած:

Պրն է Եիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. և Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Պրն փօնը այս փարի կը փօնենք փետրուար 8-ին.

- ա. Ա. Պետրոսեանց խաճաններուն
- բ. Ա. Թէոփորոս Զօրավարին
- գ. Ա. Վահան Գողթնացիին
- դ. Աուրբ Աարգիսին:

Եակարամարփին Նաճարակուեցաւ.

- ա. Աւարայր
- բ. Աարդարապար
- գ. Նուարսակ
- դ. Մանապկերփ:

2.- Այս փարի էրփ կը փօնենք Վարդանանցը.

- ա. փետրուար 4
- բ. փետրուար 20
- գ. Մարփ 3
- դ. փետրուար 23:

7.- Յիսուս խանի օրուայ էր էրփ առազին անգամ Մաեար քերուեցաւ.

- ա. 10
- բ. 20
- գ. 30
- դ. 40:

3.- Այս փարի էրփ է Բուն Բարեկենդանը.

- ա. Մարփ 23
- բ. փետրուար 11
- գ. փետրուար 23
- դ. փետրուար 19:

8.- Բուն Բարեկենդանին յազորդ օրը ինչ կը սկսի.

Մեճ ----:

4.- Պր փարին փեղի ունեցաւ Աւարայրի Եակարամարփը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 301
- դ. 451:

9.- Վարդանանցը շաքթուան ղր օրը կ'ըլլայ.

- ա. Երկուշաքթի
- բ. Երեքշաքթի
- գ. Չորեքշաքթի
- դ. Քինգշաքթի:

5.- Պր թուականին Նաճարակուեցաւ Պետրոսե Երէցը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 454
- դ. 451:

10.- Քերեւեալներէն ղր մէկը Եիշդ է.

- ա. Ապիփակ Վարդան
- բ. Եերմակ Վարդան
- գ. Կարմիր Վարդան
- դ. Կանաչ Վարդան:

6.- Վարդան Մամիկոնեանը ղր

Պրն է եիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Պ., Ե. Ե. Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Ա. Պէւոնդեանց խաճանայիցն փոնը
այս փարի էրբ կը փոնենփ.
ա. Մարտ 3
բ. փետրուար 26
գ. Մարտ 1
դ. փետրուար 18:

ա. 348
բ. 439
գ. 405
դ. 451:

2.- Աուրբ Աարգիսէն խանի օրեր երփ
վարդանանց կը փոնենփ.
ա. 7
բ. 16
գ. 12
դ. 24:

7.- Պվ գրած է վարդանանցի նուիրուած
«Նորահրաշ ...» շարականը.

Ա. -----:

8.- Պվ գրած է «Քաւարով
խոսարովանիմ...»ը.

Ա. -----:

3.- Դնչ կը կոչուի վարդանանցի
յազորդող Նիրակին.

9.- Քերեւեալներէն որ մէկը Յիսուսի
պարմած առակներէն է:

-----:

ա. Անառակին
բ. Մնարեսին
գ. Պարաւորին
դ. Գալսրեան

4.- Պր մարգարէն ճուկին փորին մէզ 3
օր մնաց:

10.- Պվ էր այն ծերունին որ
Մեառնընդառագին գրկեց Յիսուսը.

Ա-----:

ա. Յովնան
բ. Եսայի
գ. Երեմիա
դ. Պանիէլ

5.- Դնչ էր Ա. Աարգիսին փղուն անունը:

ա. Մարտիրոս
բ. Արեփանոս
գ. Յովնաննէս
դ. Աղոս

6.- Պր փարին վախճանեցաւ Ա. Աաճակ
Պարթեւ կաթողիկոսը:

Պրն է Եիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Դու՛ն Ա. Պէւոնդեանց խաճանախիցն
տօնին մէջ ընդգրկուող Կաթողիկոսին եւ
երկու եպիսկոպոսներուն անունները:

- ա. ----- կաթողիկոս
- բ. ----- եպիսկոպոս
- գ. ----- եպիսկոպոս

գ. Պուկաս
դ. Յովհաննէս:

7.- Ամբողջացուր. Կարուան ղր
չորս օրերուն Ժաշու Աւետարան չի
կարդացուիր.

2.- Ամբողջացուր Ա. Վարդան
Մամիկոնեանին խօսքը.

«Քանպի Քայր մեր վՍուրբ
----- գիտեմք եւ Մայր
վ----- Եկեղեցի
Կաթուղիկէ»:

----- Պահիի
առազին չորս օրերուն:

8.- Երբ աշխարհի ամենէն երկար
Էոպանուղին (téléphérique) նստիս ղր
վանժը կը հասնիս:

3.- Դու՛ն Նուարսակի դաշնագրին հայոց
երեք (3) հիմնական պայմանները:

- ա. հայաստանի -----
- բ. -----
- գ. ----- վերացում

9.- Պր «փոքր» մարգարէն 3 օր կեպ
ճուկին փորին մէջ մնաց.

- ա. Յովէլ
- բ. Յովնան
- գ. Նաւուս
- դ. Ամբակում:

4.- Քերեւեալներէն ղր մէկը գիտական
աստիճան մըն է:

- ա. Քաճանայ
- բ. Աբեղայ
- գ. Վարդապետ
- դ. Եպիսկոպոս

10.- հայերուն մօտ, ղվ է սիրոյ
երավանժը իրականացնող սուրբը:

Սուրբ -----

5.- Դու՛ն հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Պատրիարքութիւնները.

- ա. Ե-----
- բ. Ն-----:

6.- Պր աւետարանին մէջ միայն կարելի
է կարդալ Ատառնընդառագի մասին.

- ա. Մաթթէոս
- բ. Մարկոս

Ամեն օր Վարդանանց է

Ափիւփի Կարաճփին ապրող բոլոր Բայերուն Բամար ամէն օր Վարդանանց պէտք է ըլլայ, եթէ Բայապահպանումի պատերապմին ընթացփին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն յաղթելու յոյսը վառ կ'ուլենփ պահել:

Դուրափանչիւր օրուան ծագող արեւուն հետ «Եերմակ գարդ»ի սուրն է որ կը Եօճուփ, փիչ մը եւս օտարացնելով բոլոր անոնփ որոնփ օրէ օր կը նուալեցնեն իրենց դիմագրականութիւնը եւ կը նօսրացնեն իրենց Բայկականութիւնը, Բամակերպելով օտարութեան պայմաններուն:

Դժնամիին միզոցներն ու կարողութիւնները մեր ունեցած միզոցներուն ու կարողութիւններուն բալմապարիկն են: Մեր շարփերուն մէզ «Վասակեան» ըմբունումի Բաւարացողներուն թիւը Կարուկէ Կարի կ'աԵի: Այս բոլորին մէզ սակայն, մեր ռալմալարութիւնը պէտք է մնայ Վարդանանց շունչով սերմանուած, որպէսպի այս մաշունի պատերապմը մենփ Բասցնենփ Վահանեանց յաղթական ելրափակումին: Ահաւասիկ այս ռալմալարութեան հիմնափարերը:

1. ԶԶԻԶԻԼ

Նկարագրի Կէր անձ մը պէտք է գիտնայ թէ երբ պէտք է Բասարա կենայ իր կեցուածփին վրայ ու որոշէ ամէն գնով իր սկսբունփը եւ գաղափարը պաշարպանել: Ահա այդ ըրաւ Վարդան Մամիկոնեան ու մերժեց Վիզիլ Քրիստոնէութենէն ըսելով «այս Բաւարփէն մեզ ոչ ոփ պիտի շեղէ»:

2. ՄԵՐԺԵԼ

Երբեմն մեպի պէս մրաճող անձերուն թիւը փիչ կ'ըլլայ, իսկ Բակառակորդներուն պէս մրաճողներուն թիւը՝ շար: Բայց թիւով մեճ խումբը կրնայ նոյնփան Վօրաւոր չըլլալ, որովհետեւ նոյնփան Բամոսլով կրնայ չունենալ եւ նոյնփան բունն ձեւով կրնայ չհաւարալ իր գաղափարին: Ահա այսպէս է որ թէեւ Բայ Ճրիստոնեաները թիւով նուալ էին պարսիկներէն, բայց իրենց Բաւարփին մէզ աւելի Վօրաւոր ըլլալով, մերժեցին ընդունիլ Յալկերփի առազարկը:

3. ԲԱՄՐԵՐԵԼ

Վարդանի եւ իր 1036 ընկերներու նահարակումով սկսած պատերապմը աւարտեցաւ 33 Կարիներ ետփ իր եղբօրորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ 484 թուականի Նուարսակի մէզ ստորագրուած դաշնագրով: Այս դաշնագրով պարսիկները կ'ընդունէին Բայոց պայմանները.

- ա. Բայասարանի ինփնալարութիւն
- բ. Քրիստոնէական պաշարամունփի ալաբութիւն
- գ. Արուշաններու վերացում:

Ահա այսօր, Վարդանանցէն 1,569 Կարիներ ետփ, մենփ որփան Բաւարարիմ ենփ փազ Վարդանին եւ մենփ ալ մեր կարգին

- 1. Բասարա կը մնանփ մեր Քրիստոնէական սկսբունփներուն վրայ
- 2. Բակառակ անոր որ մեր շուրզը շար աւելի է թիւը անոնց որոնց Բաւարամփը խտոր է Բայ Քրիստոնեայ մեր սկսբունփներուն ու աւանդութիւններուն, եւ
- 3. Մենփ այս բոլորին կը դիմագրենփ Բամբերութեամբ եւ Քազ Վարդանին պէս կ'ըսենփ՝

Քանվի Բայր Մեր վՄուրբ Աւարարանն Գիտեմփ եւ Մայր վՄուրափելական Եկեղեցի Կարթուղիկէ:

Գիտէիք թէ Աւարարի Եակարամարով սկսած Վարդանանց պատերապմը 33 Կարիներ Կրեւեց եւ վերգացաւ Վարդանի եղբօրորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ Նուարսակի դաշնագրի ստորագրումով՝ 484 թուականին: